

PIETER J. LALLEMAN

JE MOET ALLES IN DE BIJBEL LETTERLIJK NEMEN
EEN NIEUW WIL DAT VROUWEN ZWIGEN IN DE KERK
HET NIEUWE TESTAMENT WORDT GEMAAKT OP BASIS VAN DE VORTIGE
HET DE BIEF VAN DE HEBREEN IS DOOR PAULUS GESCHREVEN
HET EVANGELIE VAN MATTHEUS IS DOOR PAULUS GESCHREVEN
DE BIJBEL LATEN WILLEKEURIG BIJBELVERZEN WEG
DE BIJBEL GEEFT ANTWOORD OP ALLE LEVENSVRAGEN
HET BOEK DE PROFETEN WAREN TOEKOMSTVOORSPELLERS
DE HET BOEK DE OPENBARING GAAT OVER DE TOEKOMST
KRONIEKEN VAN DE BIJBELBOEKEN ZIJN ORIGINEEL
ER WAREN EXACT TWAALF APOSTELN

MISVERSTANDEN OVER DE BIJBEL

Vijftig misverstanden over de Bijbel

Copyright © 2021 Uitgeverij Gideon

Auteur: Pieter J. Lalleman

Omslagontwerp en binnenwerk: Jore ontwerp, Zwolle

Redactie: Theo Veldhuis

Jaar van uitgave: mei 2021

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

www.gideonboeken.nl

ISBN: 978-90-5999-183-5

NUR: 707

Alle rechten voorbehouden.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 8

Algemeen

1. De Bijbel is één boek met een verhaallijn 11
2. God heeft ons de Bijbel kant-en-klaar gegeven 15
3. De inhoud van de Bijbel is door een commissie bepaald – of misschien wel door keizer Constantijn 18
4. Je moet alles in de Bijbel letterlijk nemen 22
5. De Bijbel staat vol fouten 26
6. De hoofdstukindeling is onderdeel van de tekst 30
7. Een nieuwe vertaling wordt gemaakt op basis van de vorige 34
8. Vertalers laten willekeurig Bijbelverzen weg 38
9. De titels van de bijbelboeken zijn origineel 41
10. Alles in de Bijbel is letterlijk het Woord van God 44
11. De verteller keurt alles goed 48
12. Alles in de Bijbel weegt even zwaar 52

Oude Testament

13. Je moet Genesis 1 en 2 achter elkaar lezen 56
14. 1 en 2 Samuel zijn twee aparte boeken 59
15. Kronieken is een herhaling van Koningen 62
16. De profeten waren toekomstvoorspellers 66

17. Alle profeten schreven een boek; elke profeet schreef zijn eigen boek zelf 70
18. Er zijn precies 150 psalmen 74
19. De God van het Oude Testament is een ander dan de God van het Nieuwe Testament 78
20. Het nieuwe jaar begon in Israël op 1 januari 81
21. De apocriefe boeken zijn slecht 84

Nieuwe Testament

22. Het Evangelie van Mattheüs is het eerst geschreven 87
23. Markus is maar een simpel boekje 90
24. Maria stamde van David af 94
25. Farizeeën werkten in de tempel 97
26. Het aardse leven van Jezus duurde 33 jaar 100
27. Het Johannesevangelie is vooral geestelijk 103
28. Er waren exact twaalf apostelen 106
29. 2 en 3 Johannes zijn maar raar kort 110
30. Het boek Openbaring gaat over de toekomst 113
31. Het Nieuwe Testament vertelt over de opname van de gemeente 116
32. Het Nieuwe Testament schrijft voor hoe een kerkdienst eruit hoort te zien 120

Paulus

33. Paulus schreef zijn brieven zelf, alleen 124
34. Paulus schrijft moeilijk 128
35. We hebben alle brieven van Paulus 132
36. De brief aan de Romeinen bestaat uit losse delen 135
37. Romeinen 9 gaat over de individuele uitverkiezing van gelovigen 139
38. Paulus heeft geen moeite met slavernij 143
39. Paulus schrijft dat alle mensen worden gered 147
40. Paulus wil dat vrouwen zwijgen in de kerk 150
41. Paulus heeft een volledige lijst van Geestesgaven 155
42. Paulus verwacht dat de Geestesgaven zullen ophouden 159
43. De brief aan de Hebreëen is door Paulus geschreven 162

Diverse onderwerpen

44. De Bijbel geeft antwoord op alle levensvragen 166
45. De Bijbel zegt niets over politiek 169
46. De Bijbel ziet God alleen als man 173
47. De Bijbel zegt niets over het huwelijk 177
48. Vrouwen in de Bijbel zijn voetvegen 180
49. De Bijbel stimuleert racisme 184
50. De Bijbel heeft geen humor 188

Inleiding

Toen ik godsdienstles gaf op een middelbare school kregen de leerlingen een boekenlijst, waarna ze zelf hun boeken moesten bestellen. Op mijn verzoek stond ook de Bijbel op de lijst; in de Groot Nieuws Vertaling. Destijds was dat het beste alternatief voor de verouderde NBG-vertaling uit 1951. Een verlegen jongetje kwam zijn boeken laten zien, zodat de leraren konden bepalen of hij de juiste had. Hij bracht de NBG-vertaling uit 1951 mee, dus ik zei vriendelijk dat dit niet de goede Bijbel was. ‘Maar heb ik wel de goede schrijver, mijnheer?’ was zijn verlegen wedervraag. Toen ik gemeentepredikant was, bleek dat een dame die al jarenlang in de zondagschool werkte het verschil niet kende tussen het Oude en Nieuwe Testament. Verrast door haar gebrek aan kennis, op zo’n belangrijke plek in het kinderwerk van de gemeente, zei ik dat het Oude Testament het deel van de Bijbel is waarin Jezus nog niet voorkomt. Wat zou jij hebben gezegd?

Dit boek wil op een speelse manier een introductie op de Bijbel geven, die op bepaalde punten meteen redelijk diep gaat. De bedoeling is dat je als lezer in elk hoofdstuk iets leert en iets positiefs meeneemt. De hoofdstukken staan los van elkaar en volgen ongeveer de volgorde van de Bijbel, maar ze kunnen ook in willekeurige volgorde gelezen worden. Ze zijn eenvoudig geschreven maar bepaald niet simplistisch.

Kennis van de Bijbel kregen mensen vroeger door de zondagschool, de catechisatie en bijbelstudiegroepen. Nu praten we daar vaak vooral over onszelf en onze gevoelens. Dat is prima, maar zonder kennis van de Bijbel gaat het niet in de kerk. Daarnaast bestaan er over de Bijbel best wel wat vooroordelen. Een aantal daarvan hoop ik in dit boek te kunnen ontkrachten.

Ik heb de Herziene Statenvertaling (HSV) als basis gebruikt, maar ook met een andere vertaling kun je dit boek zonder problemen volgen. Sterker nog: sommige misverstanden zijn ontstaan door de keuzes die vertalers in verleden en heden hebben gemaakt. Door soms een andere vertaling te raadplegen zie je duidelijker wat de Bijbel bedoelt.

50 Misverstanden over de Bijbel is heel geschikt om aan iemand te geven die niet geregeld in de kerk komt, maar wel interesse heeft in de Bijbel. Ook kun je het goed gebruiken voor een groep die bijvoorbeeld na de Alpha-cursus ontstaat.

Bovenal is het mijn wens dat je als lezer door dit boek meer onder de indruk komt van de schoonheid en wijsheid van de Bijbel, en vooral van de Auteur: onze machtige en liefdevolle God!

Pieter J. Lalleman

MISVERSTAND 1

De Bijbel is één boek met een verhaallijn

Als je een gedrukte Bijbel in handen hebt of de Bijbel downloadt, krijg je de indruk dat het één boek is. Zoals het boek is vormgegeven zou je de bijbelboeken eerder zien als hoofdstukken en verwacht je een doorlopend verhaal. Maar dat is een misverstand!

Het begin van de Bijbel kun je zo wel lezen. Het eerste bijbelboek, Genesis, heeft vijftig hoofdstukken. In de eerste elf hoofdstukken lezen we een redelijk samenhangend verhaal over de oudste geschiedenis van de wereld en vanaf hoofdstuk 12 gaat het verder met het begin van het volk Israël. Maar als je vervolgens doorleest in het tweede bijbelboek, Exodus, stuit je halverwege op een verzameling wetten en regels. Weg is de verhaallijn. In de volgende boeken, Leviticus en Deuteronomium, kom je ook nauwelijks verhalen tegen en in Numeri moet je ernaar zoeken. Daarna bevatten de bijbeldelen Jozua tot en met Esther wel weer veel verhalen, ook al is het met onderbrekingen en overlappingen. Maar daarna houdt het verhaal voorlopig op.

In het tweede hoofddeel van de Bijbel, het Nieuwe Testament, gaat het net zo: het begint met verhalen tot en met het boek Handelingen, maar daarna zit er geen verhaallijn meer in.

Feit is dat de Bijbel niet als één geheel is geschreven. Het is een verzameling van 66 zelfstandige onderdelen die we 'boeken' noemen. Genesis, Exodus en de rest waren oorspronkelijk

zelfstandige boeken. Elk ervan is onderverdeeld in hoofdstukken, hoewel er kleine boeken zijn die slechts één hoofdstuk hebben, bijvoorbeeld Obadja en Filemon.

De 66 boeken zijn geschreven door allerlei verschillende personen; van sommigen kennen we de naam, van anderen niet. Zij schreven in verschillende tijden en soms zonder elkaar te kennen. Deze boeken werden door de gelovigen bewaard en verzameld. Eeuwenlang werden ze overgeschreven op boekrollen, die altijd maar aan één kant werden beschreven. Op één zo'n rol past maar een beperkte hoeveelheid tekst, ongeveer zoveel als je in het boek Jesaja vindt. De gelovigen in Israël en later in de christelijke kerk hadden dus een paar armen vol boekrollen.

Pas in de tijd nadat alle bijbelboeken waren ontstaan, in de tweede eeuw na Christus, werd het maken van gebonden boeken uitgevonden. Toen werd het mogelijk om meerdere bijbelboeken, ook langere, in één band samen te brengen. Dat gebeurde al snel met de eerste vijf boeken, die aan Mozes werden toegeschreven, en met de vier Evangelien. Later kwam alles in één band.

Deze deelverzamelingen, en later de grote verzameling van 66 boeken, zijn dus allemaal latere ontwikkelingen. Geen wonder dat de Bijbel niet één doorlopend verhaal biedt. Het is in feite gewoon een verzamelbundel, een soort bibliotheek. Intussen had de titel 'Bijbel' je al op het goede spoor kunnen zetten. Dit woord is namelijk een verbastering van het Griekse woord *biblia*, wat 'boeken' betekent. Meervoud dus. (Ook in *bibliotheek* herken je dit woord.)

Je kunt dus niet beweren dat de Bijbel één boek is. Toch horen deze 66 boeken wel duidelijk bij elkaar, want samen vertellen ze

het verhaal over God en de mensen. Als je ze goed leest, raak je onder de indruk van de onderlinge samenhang. Die kun je alleen verklaren als het resultaat van inspiratie door Gods Geest. Maar het vraagt wel geloof om dat te zien. Mensen die niet geloven zien vaak door de bomen het bos niet meer.

Als je in een bibliotheek 66 losse boeken op een rijtje zet, kun je dat op verschillende manieren doen. Tegenwoordig hebben de bijbelboeken een vaste volgorde, maar eerder nog niet. Zo zijn er handschriften van de Bijbel bewaard waarin de vier Evangelieën staan in de volgorde Mattheüs, Johannes, Markus en Lukas. Oorspronkelijk kwamen de brieven van Paulus allemaal ná de brieven die niet van Paulus zijn. We kunnen dus niet veel conclusies trekken uit de volgorde van de boeken, want die is pas vrij laat door mensen bepaald.

De Bijbel bevat overigens wel één groot verhaal dat dwars door alle boeken loopt: de geschiedenis van God en de mensen. God maakt zich aan de mensen bekend – de mensen reageren op Hem. In het Nieuwe Testament maakt God zich bekend in Jezus Christus, en mensen reageren door in Hem te geloven en zich bij zijn beweging aan te sluiten – of niet. Dit grote verhaal wordt gecombineerd met reacties van mensen, zoals in de Psalmen, en met instructies van God, zoals in Exodus, Leviticus en Numeri. Op andere punten hebben we juist een dubbele verhaallijn, zoals in de Evangelieën, die ons vier biografieën van Jezus geven. En in de brieven zie je allerlei reacties op het goede nieuws dat Jezus is gekomen, gestorven en opgestaan uit de dood.

Dit alles betekent dat je wel wat hulp kunt gebruiken als je voor het eerst de Bijbel gaat lezen. Gelukkig bestaan er veel goede boeken waarin die hulp wordt geboden. Het betekent ook dat

VIJFTIG MISVERSTANDEN OVER DE BIJBEL

je niet verplicht bent om de Bijbel altijd in de huidige volgorde te lezen, van A tot Z. Dat zou een **misverstand** zijn. Het loont de moeite om ook eens minder bekende of minder eenvoudige gedeelten te lezen.

MISVERSTAND 2

God heeft ons de Bijbel kant-en-klaar gegeven

Als je een moslim vraagt waar de Koran vandaan komt, zal hij antwoorden dat Allah die in zijn geheel aan Mohammed heeft gedictieerd. Moslims geloven dat de hele Koran één hemelse schrijver heeft en ‘tijdloos’ is. Het boek is als een compleet pakket op aarde terechtgekomen.

Er zijn christenen die denken dat het bij de Bijbel net zo is gegaan: dat God de hele Bijbel in één keer naar de aarde heeft gestuurd. Dat is echter een misverstand! Zoiets lees je niet in de Bijbel zelf. Het ontstaan van de Bijbel is veel ingewikkelder. Er zijn nogal wat mensen aan te pas gekomen.

Je zou eens kunnen kijken naar Jeremia 36 en Lukas 1:1-4. Deze twee gedeelten geven je zicht op het ontstaan van de Bijbel en de mensen die eraan hebben meegewerkt. In het eerste lees je hoe de profeet Jeremia zijn profetieën opschreef met behulp van een secretaris die Baruch heette. In die tijd had men nog geen gebonden boeken, maar men schreef op boekrollen. Ondanks de tegenwerking van de koning bleef het boek van Jeremia bewaard en werd zelfs steeds langer.

Lukas had de beschikking over verslagen die ooggetuigen hadden geschreven over het leven van Jezus. Hij suggereert zelfs dat ‘velen’ zo’n verslag hadden gemaakt. Zelf was hij geen ooggetuige van Jezus, maar hij gebruikte het werk van anderen om zijn eigen boek

over Hem te schrijven. Hij claimt dat hij zijn werk nauwkeurig deed en dat het resultaat betrouwbaar is. Maar hij zegt niet dat God hem de woorden dicteerde of iets dergelijks.

Jeremia en Lukas zijn slechts twee van de vele mensen die door God werden ingeschakeld om een deel van de Bijbel te schrijven, maar hun werk geeft een goed beeld van hoe we de Bijbel hebben gekregen. God gebruikte mensen. Geen van deze menselijke schrijvers claimt dat God hen de woorden dicteerde.

Het is een uitzondering dat God zelf de tien geboden op de stenen platen schreef (Exodus 31:18, 32:16; Deuteronomium 10:1-5) – en deze platen bestaan niet meer. Misschien is dat maar goed ook. Meestal vertrouwde God het aan de mensen toe om zijn woorden te horen en door te geven. Vaak gebeurde dat eerst in gesproken vorm en daarna op schrift. Soms weten we wie de schrijver van een bijbelgedeelte was, soms niet.

Toch weten wij als christenen niet alleen over de betrokkenheid van mensen, wij geloven ook dat de Bijbel het boek van God is. Het boek is namens Hem geschreven, Hij spreekt erin tot ons en de Heilige Geest bevestigt in ons hart dat de boodschap waar is. Het boek draagt zijn gezag. De Bijbel is daarom voluit Gods boek en voluit mensenwerk.

Dat is typisch God. Hij schakelt ons vanaf het begin in en Hij waardeert onze bijdragen. De eerste mens mocht namen bedenken voor de dieren (Genesis 2:19) en Noach moest zelf de ark bouwen waarin hij aan de grote vloed ontkwam.

De Bijbel zelf stelt dat Gods Woord in deze vorm betrouwbaar en effectief is, zoals je bijvoorbeeld leest in Romeinen 15:4; Hebreeën

4:12; 2 Petrus 1:19-21 en 2 Timotheüs 3:14-17. Met twee moeilijke woorden zeggen we dat de Bijbel door de Here God is geïnspireerd, maar niet gedictieerd. God gaf de schrijvers in wat zij moesten schrijven, maar zei het niet letterlijk voor. Je vindt het woord ‘geïnspireerd’ in 2 Timotheüs 3:16 en dat geldt voor de hele Bijbel. Je herkent er misschien het woord *spirit* in, dat betekent ‘geest’. De Heilige Geest gaf de bijbelschrijvers in wat zij moesten schrijven.

Het resultaat van de medewerking van zoveel verschillende mensen is dat de verschillende delen van de Bijbel verschillende stijlen hebben. Ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Daarvan zie je in de vertalingen niet zoveel, maar iedereen die bijbels Grieks heeft gestudeerd kan je vertellen dat Markus en Johannes eenvoudiger Grieks schreven dan Mattheüs en Lukas, en dat Hebreeën het moeilijkste Grieks van het Nieuwe Testament heeft. Dergelijke verschillen zie je ook in het Oude Testament, waar de verhalende gedeeltes veel eenvoudiger zijn dan de profetische.

Zijn wij in het nadeel ten opzichte van moslims omdat de Bijbel niet rechtstreeks gedictieerd is? Nee, dat is een misverstand. Je zou het wel kunnen denken als je behoefte hebt aan een perfect boek – maar zo’n boek zou je kunnen gaan vereren. In het christelijk geloof staat geen boek centraal, maar een persoon: Jezus Christus. Hij wordt het Woord van God genoemd (Johannes 1:1-4, 14; Openbaring 19:13). Hij moet worden aanbeden, niet het boek dat over Hem vertelt. God, die Vader, Zoon en Heilige Geest is, is groter dan de Bijbel. Zoals de oceaan te groot is om in woorden te worden gevangen, zo ook God.

MISVERSTAND 10

Alles in de Bijbel is letterlijk het Woord van God

Ik schrijf dit hoofdstuk in de overtuiging dat de Bijbel geïnspireerd en gezaghebbend is, dat geloof ik van harte. Geen misverstand daarover! Maar toch ligt hierbij een misverstand op de loer, namelijk dat je alles wat er in de Bijbel staat direct als Woord van God opvat. Er spreken namelijk ook anderen. En alles wat er staat, moet je in z'n verband (of: context) lezen.

Aan het begin van de Bijbel komt Gods tegenstander al snel aan het woord en hij stelt de kritische vraag: 'Is het echt zo dat God gezegd heeft...?' (Genesis 3:1) Dat zijn dus geen woorden van God en ze hebben een vernietigend effect doordat de eerste mensen ernaar luisterden. In het volgende verhaal staat ook een knetterende leugen, want Kaïn vraagt brutaal aan God: '... ben ik de hoeder van mijn broer?' Hij suggereert dat het antwoord 'nee' is, maar het is natuurlijk 'ja, dat ben je'. Kaïn spreekt dus niet het Woord van God, maar wij kunnen zijn vraag gelukkig goed beantwoorden wanneer we God kennen. Wij zijn namelijk inderdaad hoeders van onze broers en zussen.

In het boek Job is wel heel duidelijk dat niet alles wat er staat Woord van God is. Dit boek bestaat namelijk voor een flink deel uit het geklets van Jobs 'vrienden' over zonden die Job gedaan zou hebben, en uit Jobs volhardende verdediging dat hij onschuldig is. Achteraf zegt God duidelijk dat de vrienden ongelijk hadden (Job 42:7-9) – en dus zou ik geneigd zijn om de

hoofdstukken met hun woorden uit de Bijbel te halen. In elk geval hoort er een waarschuwingbordje bij te staan: ‘Pas op: in Job 4,5,8,11,15,18,20,22 en 25 staan verkeerde gedachten.’ Maar ook de woorden van Job zelf worden door de HEER bekritiseerd (Job 38:2) en Gods vele vragen in de hoofdstukken 38-41 zijn bedoeld om Job op zijn plaats te zetten. God laat zien dat Hij ‘een paar’ maten groter is dan Job. Job accepteert deze kritiek gelukkig en trekt zijn woorden in (Job 39:36-38 en 42:1-6). Ook Jobs woorden die verspreid staan over Job 3-31 moeten wij dus heel voorzichtig lezen.

Ook in andere delen van de Bijbel komen mensen aan het woord die ongelijk hebben; denk bijvoorbeeld aan de vele valse profeten in Koningen en in Jeremia, aan de tegenstanders van Jezus, enzovoort. Hun woorden staan in de Bijbel maar kunnen niet simpelweg ‘Woord van God’ worden genoemd.

Mijn stelling is dus dat de Bijbel het Woord van God is in die dingen die het boek ‘positief’ zegt, voor datgene wat ‘de boodschap’ van de Bijbel uitmaakt. Om deze boodschap te onderscheiden van de ruis moeten we op het verband letten.

Voor de Bijbel geldt in dit opzicht wat voor alle communicatie geldt: losse woorden hebben geen betekenis, want de betekenis van een woord wordt bepaald door het verband waarin het staat. En de betekenis van een zin wordt weer bepaald door het grotere geheel waarin deze staat. Ik geef een voorbeeld: als ik zeg dat ik het warm heb, kan ik bedoelen dat ik wil dat je een raam opendoet. Ik kan het ook zeggen om te verklaren waarom ik zelf de verwarming lager ga zetten. Maar het kan ook zijn dat ik blij ben dat ik na een nacht in een koelcel weer een beetje op temperatuur kom.

Een bijbels voorbeeld: het woord vlees wordt vaak gebruikt om te verwijzen naar de zonde, zoals door Paulus in Romeinen 3:20, 6:19, 7:5,18,26 en 2 Korinthe 10:2,3, 11:18; in zulke gevallen heeft het dus een negatieve betekenis. Maar Johannes gebruikt ditzelfde woord als verwijzing naar het mens-zijn van Jezus, zoals in Johannes 1:14 en 1 Johannes 4:2-3. Dat is positief. Ook als het woord wordt gebruikt in verband met seksualiteit, zoals in Mattheüs 19:5-6, is het positief.

Let dus altijd op het verband waarin een zin staat; je mag geen zinnen uit een tekst plukken en daarmee aan de haal gaan. Denk aan het verhaal over de persoon die een ‘woord van de Heer’ zocht, op een willekeurige plaats de Bijbel opende en met z’n ogen dicht een vers koos. Daar las hij: ‘[Judas] ging heen en hing zich op’ (Mattheüs 27:5). Dat was niet wat hij zocht, dus hij deed een nieuwe poging en las toen: ‘... zo moet ook u doen’ (Kolossenzen 3:13).

Door losse zinnen te lezen, door woorden uit hun verband te rukken, doen we geen recht aan Gods woord. We kunnen er zelfs kwaad mee aanrichten. Alleen als we woorden en zinnen in hun verband lezen, luisteren we werkelijk naar de Heer. Let dus altijd op wie de spreker is en op het verband waarin iemands woorden staan. Aan het voorbeeld van één willekeurig bijbelboek, namelijk 1 Korinthe, kun je zien wat er kan gebeuren wanneer je zinnetjes niet in hun verband leest: kijk maar eens naar 1 Korinthe 1:12, 6:6, 7:1b, 10:7b, 11:6a, 12:3 en 13:10.

Dit hoofdstuk stelt dus dat de Bijbel wel als geheel het gezaghebbende Woord van God is, maar dat het een misverstand is om te denken dat je het kunt behandelen als een verzameling van losse waarheden, als grabbelton voor passende tegeltjes-

wijsheid. Leer alsjeblieft de Bijbel goed kennen, zodat je weet in welk verband dingen worden gezegd en je ze goed kunt begrijpen en toepassen.